

RHIF YMCHWIL GYMDEITHASOL:
19/2017

DYDDIAD CYHOEDDI
05/04/2017

Rhaglen Gwella Gorsafoedd Cenedlaethol Cymru Cam 1: Adroddiad Gwerthusiad. Crynodeb Gweithredol

Rhaglen Gwella Gorsafoedd Cenedlaethol Cymru Cam 1:
Adroddiad Gwerthusiad Crynodeb Gweithredol

AECOM

Safbwyntiau'r ymchwilydd ac nid o reidrwydd rhai Llywodraeth Cymru yw'r
safbwyntiau a fynegir yn yr adroddiad hwn.

I gael rhagor o wybodaeth, cysylltwch â:

David Roberts

Ymchwil Cymdeithasol I Addysg a Sgiliau

Llywodraeth Cymru

Sarn Mynach

Llandudno Junction

LL31 9RZ

0300 062 5485

david.roberts@wales.gsi.gov.uk

1. Crynodeb Gweithredol

- 1.1 Cafodd AECOM eu comisiynu gan Lywodraeth Cymru (LIC) ym mis Mehefin 2015 i ymgymryd gwerthusiad terfynol o'r Rhaglen Gwella Gorsafoedd Cenedlaethol Cymru (NSIP +). Mae'r rhaglen, a ariennir yn rhannol gan Gronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop (ERDF) , Llywodraeth Cymru, Network Rail, a Threnau Arriva Cymru, ei ddatblygu i wella gorsafoedd trenau a'u cysylltiadau â dulliau trafnidiaeth eraill ar draws yr ardal Cymoedd ERDF Gorllewin Cymru dros cyfnod o 5 mlynedd (2010-2015).
- 1.2 Roedd prosiectau unigol yn cynnwys gwelliannau fel moderneiddio gorsafoedd ac uwchraddio (megis adeiladau neu moderneiddio gorsaf newydd), cyfleusterau teithwyr newydd neu gwella cyfleusterau teithwyr (megis tocynnau), gwelliannau mynediad gorsaf yn gyffredinol (megis cyfleusterau parcio beiciau) a gwelliannau mynediad haws (gan gynnwys lifftiau a rampiau).
- 1.3 Cafodd y rhaglen ei chyflwyno mewn dau gam , gyda cynlluniau Cam 1 eu ariennu o dan y rhaglen ERDF 2007-2013 a chynlluniau Cham 2 eu ariennu o dan y rhaglen ERDF 2014-2020. Mae'r adroddiad hwn yn canolbwyntio ar cynlluniau Cam 1 sy'n cael eu cyflwyno yn bennaf drwy fodel darparu grant drwy drydydd parti; Bydd adroddiad gwerthuso yn cael eu paratoi ar gyfer Cam 2 yn ddilynol.
- 1.4 Mae cyfanswm o 65 o orsafoedd wedi derbyn rhywfaint o welliant fel rhan o NSIP + Cam 1. Yn unol â'r hyn a nodwyd yn y Cynllun Busnes, cafwyd cynlluniau eu darparu yn Abertawe , Caerfyrddin , Harbwr Porthmadog a Llandudno, yn ogystal â chyfres o uwchraddio hygyrchedd mân; y rhaglen Mynediad Twmpathau Haws (EAH) a rhaglen mynediad gorsaf SWWITCH. Fodd bynnag, mae'r cwmpas y rhaglenni SWWITCH a EAH yn amrywio o hyn a gynlluniwyd fel rhan o'r cais am NSIP + ariannu.
- 1.5 Mae'r gwerthusiad wedi ystyried y canlyniadau ac effeithiau y rhaglen o ran y nifer o orsafoedd a wnaeth gwella a natur y gwelliannau, yn ogystal â chanlyniadau'r gwelliannau hyn ar gyfer defnyddwyr o ran y newid mewn cilometrau teithwyr. Mae canfyddiadau o ddefnyddwyr yr orsaf hefyd wedi cael eu mesur drwy adolygiad o'r Arolwg Teithwyr Rheilffyrdd Cenedlaethol ac arolygon wyneb i wyneb a gynhaliwyd mewn sampl o bedair gorsaf a chafwyd eu gwella fel rhan o NSIP +.

- 1.6 Yn ogystal , mae gwerthusiad proses wedi cael ei wneud yn seiliedig ar gyfweiliadau gyda staff allweddol a rhanddeiliaid y prosiect a ffynonellau data prosiect sydd ar gael, er mwyn sefydlu gwersi allweddol a ddysgwyd ac enghreifftiau o arfer gorau o NSIP +.
- 1.7 O ran effeithiau'r rhaglen ar deithwyr cilomedr, cafwyd y fethodoleg a fabwysiadwyd ar gyfer Cynllun Busnes eu hailadrodd drwy defnyddio data gwerthiant tocynnau ar gyfer y cyfnod ar ôl cwblhau'r cynlluniau. Ni ddangosodd hyn unrhyw dystiolaeth fod gwelliannau yr orsaf wedi cael unrhyw effaith fawr ar lefelau teithio i deithwyr eto. Fodd bynnag, gall effeithiau'r gwelliant chael eu cuddio gan ffactorau allanol.
- 1.8 Cafwys arolygon wyneb i wyneb eu cynnal ar sampl o'r gorsafoedd a wnaeth gwella yn ystod + Cam NSIP 1. Nodwyd bod gwella'r gorsafoedd hyn wedi cyfrannu at lefelau uwch o fodlonrwydd ymysg teithwyr. Un o'r gwelliannau mwyaf amlwg ar draws y gorsafoedd a arolygwyd oedd y cynnydd yn y canfyddiadau o ddiogelwch . Er eu bod yn seiliedig ar sampl fechan mae'r canlyniadau'r arolygon hefyd yn awgrymu gallai fod newid moddol oddi wrth ddulliau eraill o drafnidiaeth (o car i'r rheilffyrdd) er nad oedd yn bosibl canfod NSIP + fel achos hwn dros ffactorau eraill.
- 1.9 O ran y prosesau a fabwysiadwyd ar gyfer y rhaglen , mabwysiadodd NSIP + i ddechrau model grant agored i annog cyfranogiad gan ystod o sefydliadau gwahanol. Fodd bynnag, mae pryderon ynghylch trefniadau cytundebol a chyfyngiadau arian cyfatebol cyfyngedig lefelau manteisio drwy model hwn, gan arwain at benderfyniad i Lywodraeth Cymru i gyflawni prosiectau dilynol yn uniongyrchol.
- 1.10 Mae'r gwybodaeth ariannol sydd ar gael yn nodi bod y rhaglen EAH a rhaglenni SWWITCH Mynediad I Orsafoedd wedi gweld cynnydd, bychan yng nghostiau, yn ogystal â newidiadau i gwmpas y prosiect. Mae hyn oherwydd costau cychwynnol wedi ei seilio ar ddyluniadau cychwynnol , a oedd wedi newid yn dilyn profion dichonoldeb ac opsiwn mwy manwl ac ymgynghori.
- 1.11 Mae aelodau tîm y prosiect a gyfweiliwyd fel rhan o'r gwerthusiad broses hon wedi dangos bod yna lefel dda o gydweithio rhwng y gwahanol sefydliadau sy'n cyflwyno gwahanol agweddau ar y rhaglen.
- 1.12 Mae cyfranogiad rhanddeiliaid ar draws y rhaglen wedi bod yn eang, gyda nifer o wahanol sefydliadau yn helpu i lunio'r cynlluniau a chafwyd eu cyflwyno. Mae'r gwelliannau i'r orsaf yn Abertawe yn dangos yr effaith y gall cyfranogiad hwn gael er

mwyn sicrhau bod y cyfleusterau a ddarperir yn diwallu anghenion defnyddwyr â gwahanol ofynion.